

NORGES HØYESTERETT

Den 9. januar 2008 avsa Høyesterett dom i

HR-2008-00039-A, (sak nr. 2007/1682), straffesak, anke,

A (advokat Gunnar K. Hagen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Bjørn O. Aspelund)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Coward**: Saken gjelder tap av førerrett etter kjøring i påvirket tilstand – spørsmål om bruk av unntaksbestemmelsen i vegtrafikkloven § 33 nr. 1 sjette ledd andre punktum.
- (2) Oslo tingrett avsa 15. juni 2007 dom der A ble dømt for oppbevaring av narkotika og kjøring under påvirkning av narkotika til samfunnsstraff i 100 timer, en bot på 25 000 kroner og tap av førerretten for alltid. Domsslutningen lyder slik:
 - ”1. A, født 10.04.1978, dømmes for overtredelse av straffeloven § 162 første ledd og vegtrafikkloven § 31 første til tredje ledd jf. § 22 første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til samfunnsstraff i 100 – etthundre – timer med en gjennomføringstid på 100 – etthundre – dager, subsidiært fengsel i 100 – etthundre – dager, og en bot pålydende kr. 25.000,- - tjuefemtusen – kroner, subsidiært 15 – femten – dagers fengsel.
 2. A, født 10.04.1978, dømmes til å tåle tap av førerretten for alltid. Til fradrag kommer 136 dager utholdt tapstid.
 3. A, født 10.04.1978, ilegges ikke saksomkostninger.”
- (3) A anket til Borgarting lagmannsrett over varigheten av tapet av førerrett, men lagmannsretten forkastet anken ved kjennelse 26. oktober 2007.
- (4) A har anket videre til Høyesterett, fortsatt over varigheten av førerrettstapet. Han viser

særlig til sin utsatte situasjon i arbeidslivet som sterkt hørselshemmet, kombinert med en klar rehabilitering, og anfører at det foreligger ”andre helt spesielle grunner” som bør føre til at tapsperioden settes ned etter unntaksregelen i vegtrafikkloven § 33 nr. 1 sjette ledd andre punktum.

- (5) *Jeg er kommet til at anken bør føre frem.*
- (6) A er 29 år gammel, han er samboer og har to barn. Han har tidligere vært stoffmisbruker og ble i 2003 dømt til ubetinget fengsel i 21 dager og bot for kjøring i påvirket tilstand. Han er sterkt hørselshemmet og har i perioder vært arbeidsledig, men har nå fast arbeid som servicerørlegger.
- (7) Kjøringen i påvirket tilstand som A nå er dømt for, skjedde midt på dagen fredag 3. februar 2006 i X. En ansatt på en bensinstasjon fikk mistanke om at A og en kamerat som satt på i bilen, var ruset, og politiet ble kontaktet. Blod- og urinprøver som ble tatt, viste at A var påvirket av flere narkotiske stoffer, blant annet amfetamin, diazepam, som er virkestoffet i valium, og THC, som er virkestoffet i hasj. Den sakkyndige vurderingen var at A med all sannsynlighet var påvirket tilsvarende en alkoholpromille på over 1,5.
- (8) Det er på det rene at etter hovedregelen i vegtrafikkloven § 33 nr. 1 tredje ledd skal retten til å føre motorvogn fratas for alltid ved slik gjentatt promillekjøring som A har gjort seg skyldig i. Spørsmålet er om noe annet kan følge av unntaksbestemmelsen i § 33 nr. 1 sjette ledd, som lyder slik:
- ”Tapet av førerrett kan settes kortere enn minstetiden i eller i medhold av bestemmelsen her, dersom det ellers vil virke urimelig hardt og det foreligger særdeles formildende omstendigheter ved forholdet som ligger til grunn for tapet av førerrett. Det samme gjelder når andre helt spesielle grunner taler for å gå under minstetiden.”**
- (9) Det foreligger klart ikke særdeles formildende omstendigheter ved kjøringen som ligger til grunn for tapet av førerrett, og det er enighet om at den aktuelle bestemmelsen i tilfelle må være andre punktum i § 33 nr. 1 sjette ledd – om ”andre helt spesielle grunner”. A har ikke anført at førerrettstapet skal falle helt bort, og jeg er enig i at spørsmålet må være om varigheten av tapet skal settes ned, og i tilfelle hvor mye.
- (10) Reglene om tap av førerrett er først og fremst satt av hensyn til trafikksikkerheten. Et grunnleggende formål er også å sikre likebehandling, slik det er fremhevet i § 1-1 i forskrift om tap av retten til å føre motorvogn mv. Det er understreket i lovforarbeidene, og fulgt opp i rettspraksis, at adgangen til å gå under de minstetidene som er satt i lov og forskrift, skal være meget snever. Jeg viser til en nærmere redegjørelse i Rt. 2005 side 641 avsnittene 14 til 20.
- (11) Forsvareren anfører som ”helt spesielle grunner” for det første de problemene som A har på arbeidsmarkedet fordi han er sterkt hørselshemmet og i det vesentlige kommuniserer med tegnspråk. A er utdannet som rørlegger og har ikke annen arbeidserfaring. Men fordi utøvelsen av yrket må tilpasses hans handicap, har han opplevd spesielle problemer. Ved årsskiftet 2005-2006 mistet han arbeidet som fast ansatt rørlegger i et firma som tok oppdrag på nybygg, fordi slikt arbeid foregår i team, og arbeidsgiveren fant det umulig og uforsvarlig å la ham fortsette i arbeidsforholdet.
- (12) A har nå klart å få fast arbeid som servicerørlegger, der han i mindre grad er avhengig av

å kommunisere med arbeidsledere og kolleger. Denne stillingen er i betydelig grad tilpasset hans handikap. I utgangspunktet er han imidlertid avhengig av å bruke bil mellom de ulike stedene der han arbeider i løpet av en dag. Det er opplyst at arbeidsgiveren er innstilt på å tilrettelegge for å beholde A i arbeid over en tid selv om han ikke har førerkort. Men det må legges til grunn at dette ikke vil la seg gjøre hvis han mister føreretten ”for alltid”, noe som innebærer at minstetiden for å få føreretten tilbake er fem år, se § 1-5 i forskrift om tap av retten til å føre motorvogn mv.

- (13) Det er klar rettspraksis for at det ikke er tilstrekkelig til å gå under minstetiden at den domfelte er avhengig av bil i yrket – for eksempel som yrkessjåfør, se blant annet Rt. 2005 side 1041 avsnitt 16 med videre henvisninger. Men As problemer i arbeidslivet har utgangspunkt i hans handikap som sterkt hørselshemmet, og skiller seg dermed fra normaltillfellene. I denne sammenhengen har det interesse at forarbeidene til forløperen for bestemmelsen i § 33 nr. 1 sjette ledd – den tidligere § 39 – spesielt peker på funksjonshemmedes behov som grunn for unntak. Det heter i Ot.prp. nr. 61 for 1989-90 på side 14:

”I heilt særlege høve kan det vere ynskjeleg å gå under minstetida for inndraging sjøl om det ikkje ligg føre sær sars formildande omstende ved det som har vore grunnlaget for den obligatoriske inndraginga. Ein tenkjer her på sterkt funksjonshemma som kan ha eit særleg behov for bruk av bil og når transportbehovet ikkje kan dekkast ved hjelp av kollektive transportmiddel. Departementet vil tilrå å lempe på den obligatoriske minstetida for inndraging av førarkort i slike heilt særlege høve.”

- (14) Uttalelsen tar kanskje særlig sikte på tilfredsstillelse av mer personlige behov for bevegelsehemmede. Men jeg mener den må være av interesse også når det gjelder å legge til rette for funksjonshemmedes integrering i arbeidslivet, slik spørsmålet er i vår sak.
- (15) For det andre – og i sammenheng med det første – viser forsvareren til As bemerkelsesverdige rehabilitering. Både tingretten og lagmannsretten så disse to momentene som så tungtveiende at de ved straffutmålingen gjorde unntak fra den klare hovedregelen om ubetinget fengselsstraff, og i stedet dømte til samfunnsstraff. As rehabilitering har sider til både rusmisbruk, andre psykiske problemer, familieliv og arbeidsliv. Det heter i tingrettens dom:

”Etter hendelsen 03.02.2006 tok tiltalte kontakt med fastlegen og ba om hjelp for sine rusproblemer. Tiltalte har i perioder brukt narkotika siden han var 16 år. Tiltalte ble etter hvert utredet på avdeling for rus og avhengighet på Y sykehus. Han ble diagnostisert til å ha rusrelaterte psykiske atferdsproblemer i tillegg til depresjoner. Han fikk i ettertid jevnlig oppfølging av sykehuset og har siden hendelsen vært rusfri. Han har nå også fått seg jobb i tillegg til at han har flyttet sammen igjen med sin samboer som han har to barn med. De har kjøpt seg hus i Z. Søstrene til tiltalte og moren har også aktivt engasjert seg i å hjelpe tiltalte. De har betalt narkotikagjelden hans, og har nå jevnlig kontakt med tiltalte for å bidra i hans hverdag.”

- (16) Det er ikke opplysninger om at denne situasjonen nå er endret.
- (17) Jeg er enig i at As rehabilitering må ha betydning også i vurderingen av tapet av førerett. Det kan riktignok være slik at mange som dømmes for gjentatt promillekjøring, sliter med store problemer, uten at det er tilstrekkelig til at tapstiden settes ned under minstetiden. Men As situasjon skiller seg ut – både ved sammenhengen det er mellom hans problemer og hørselshemmingen, og ved at han har klart å komme seg gjennom en betydelig samling

av problemer.

- (18) Som et visst tilleggsmoment har forsvareren pekt på at A – antakelig ved en misforståelse som han ikke har noen skyld i – fikk tilbake førerkortet sommeren 2006 etter at det først hadde vært beslaglagt. Han har dermed nå hatt førerkortet i omtrent halvannet år. Isolert er dette ikke tilstrekkelig til å gå under minstetiden i en sak som her. Jeg går ikke inn på om det likevel kan ha betydning i en helhetsvurdering.
- (19) Etter mitt syn bør nemlig As spesielt utsatte situasjon i arbeidslivet som funksjonshemmet, kombinert med hans klare rehabilitering, sees som ”helt spesielle grunner” til å gå under minstetiden. Jeg kan ikke se at dette fratar bestemmelsen i § 33 nr. 1 sjette ledd preget av å være en snever unntaksregel, eller at det vil reise et problem i forhold til formålene om trafikksikkerhet og likebehandling.
- (20) Varigheten av tapet kan etter min mening passende settes til to år.
- (21) Det følger av tapsforskriften § 8-3 at det da skal settes som vilkår for at A kan få tilbake føreretten, at han avlegger ny førerprøve.
- (22) Jeg stemmer etter dette for slik

D O M :

I lagmannsrettens kjennelse gjøres følgende endringer:

1. Varigheten av tapet av førerrett settes til 2 – to – år.
 2. A må avlegge ny førerprøve for å få tilbake føreretten.
- (23) Dommer **Øie**: Jeg er kommet til at anken ikke kan føre frem.
- (24) Som førstvoterende har gjort rede for, er lovens klare utgangspunkt i et tilfelle som det foreliggende at retten til å føre motorvogn skal inndras for alltid, noe som i praksis vil si for minst fem år, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 1 tredje ledd og forskrift om tap av retten til å føre motorvogn mv. § 1-5. Paragraf 33 nr. 1 sjette ledd åpner for å sette tapet av føreretten kortere, blant annet dersom ”andre helt spesielle grunner” taler for det. Men adgangen til å gjøre unntak er ”meget snever” og skal bare anvendes ”helt unntaksvis”, jf. Ot.prp. nr. 52 (2002-2003) side 74.
- (25) Det er ikke tilstrekkelig til å bringe unntaksbestemmelsen til anvendelse at den domfelte er avhengig av bil i sitt yrke. Jeg viser her til Rt. 2005 side 641, hvor den domfelte, som var drosjeeier, ikke hadde mulighet til å skaffe seg inntekter på annen måte. Han forsørget ektefelle og to barn og hadde betydelig gjeld. Dette var etter Høyesteretts syn ikke tilstrekkelig til å gå under minstetiden etter § 33 nr. 1 sjette ledd, se særlig avsnitt 27 og 28 i kjennelsen.
- (26) Et overordnet hensyn bak reglene om tap av førerrett er hensynet til trafikksikkerheten, se Ot.prp. nr. 52 (2002-2003) side 66. A har innefor en femårsperiode blitt domfelt to ganger for kjøring med en høy påvirkningsgrad. Den første gangen hadde han en alkoholkonsentrasjon på 1,31 promille nesten to timer etter kjøringen. Ved kjøringen han

nå er domfelt for, var han påvirket av narkotiske stoffer tilsvarende en alkoholpromille på over 1,5. Kjøringen fant sted en fredag ettermiddag i februar med en passasjer i bilen. Han hadde til hensikt å kjøre fra X til Æ, men ble stanset etter å ha kjørt i rundt ti minutter. Det må legges til grunn at A utsatte medtrafikantene, passasjeren og seg selv for stor trafikkfare. Hensynet til trafikksikkerheten er da særlig tungtveiende.

- (27) Hensynet til likebehandling er også sentralt. Jeg er enig med førstvoterende i at tap av føreretten for minst fem år vil ramme A hardt. Slik er det imidlertid også for mange andre bilførere som blir fradømt føreretten. Selv om en hovedårsak til As problemer – den sterke hørselshemmingen – er mindre vanlig i saker av denne karakter, kan jeg ikke se at virkningene for ham av å være uten førerett i art eller omfang er så spesielle at unntaksbestemmelsen kommer til anvendelse. Anken må derfor etter mitt syn forkastes.
- (28) Dommer **Bruzelius**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Coward.
- (29) Dommer **Endresen**: Likeså.
- (30) Justitiarius **Schei**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Øie.
- (31) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens kjennelse gjøres følgende endringer:

1. Varigheten av tapet av førerett settes til 2 – to – år.
2. A må avlegge ny førerprøve for å få tilbake føreretten.

Riktig utskrift bekreftes: